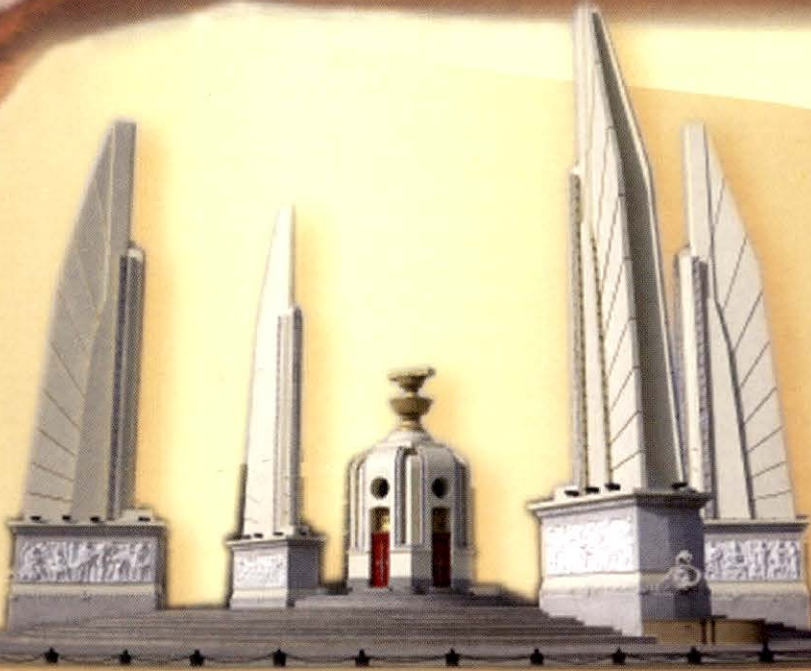

รายงานสรุปผลการเสวนา

หัวข้อ **“การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย”**
ของคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รายงานสรุปผลการเสวนา

หัวข้อ **“การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย”**
ของคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ วรรคสอง (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๕ วรรคสอง ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และต่อมาได้มีการตราข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเมือง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระบบการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง รวมทั้งการดำเนินการบริหารจัดการขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ ดังนี้

๑. นายกล้าณรงค์ จันทิก	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายกิตติ วัฒนินท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายศิระชัย โชติรัตน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล	โฆษกคณะกรรมการ
๗. พลเอก ธีรเดช มีเพียร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายสีมา สีมานันท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเรือเอก กฤษฎา เจริญพานิช	กรรมการ
๑๐. พลเอก จิรพงศ์ วรรณรัตน์	กรรมการ
๑๑. รองศาสตราจารย์เจริญศักดิ์ ศาลากิจ	กรรมการ
๑๒. พลตำรวจโท ชาญเทพ เสสสะเวช	กรรมการ
๑๓. พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์	กรรมการ
๑๔. พลเรือเอก ธราธร ขจิตสุวรรณ	กรรมการ
๑๕. พลเอก นพดล อินทปัญญา	กรรมการ
๑๖. นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา	กรรมการ
๑๗. ร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริหาร	กรรมการ
๑๘. พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร	กรรมการ
๑๙. ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง	กรรมการ

๒๐. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลามเจริญทรัพย์	กรรมการ
๒๒. พลตรี สันติพงศ์ ธรรมปิยะ	กรรมการ
๒๓. นายอนุวัฒน์ เมธีวิบูลย์วุฒิ	กรรมการ
๒๔. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	กรรมการ
๒๕. พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ	กรรมการ

อนึ่ง พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ และพลเรือเอก ศิษณุวัชร วงษ์สุวรรณ ลาออกจากการเป็นกรรมการ ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ และในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๘ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๘ ที่ประชุมมีมติตั้ง พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ เป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง

ในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๘/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการวิสามัญกิจการสมานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง การสรรหาสมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ จำนวน ๓๓ คน ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำสมานิติบัญญัติแห่งชาติ แล้วมีมติตั้งกรรมการสามัญในคณะกรรมการการเมือง จำนวน ๓ คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์เจริญศักดิ์ ศาลากิจ พลตำรวจโท ชาญเทพ เสสเวช และพลตรี สันติพงศ์ ธรรมปิยะ

ในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๗๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอเสนอญัตติตั้งกรรมการในคณะกรรมการการเมืองเพิ่มเติม และมีมติตั้งกรรมการเพิ่มหนึ่งตำแหน่ง คือ พลเรือเอก ธราธร ขจิตสุวรรณ

คณะอนุกรรมการด้านระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

คณะกรรมการการเมือง สมานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการด้านระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง โดยให้มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ทั้งนี้ ตามข้อ ๙๑ วรรคสี่ วรรคหก และวรรคเจ็ด แห่งข้อบังคับการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบด้วยคำสั่งคณะกรรมการการเมือง สมานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ ๑๒/๒๕๖๐ เรื่องแก้ไขหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการ สั่ง ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ คณะอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุททกวาทิน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลเอก พิสิทธิ์ สีทธิสาร	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา	อนุกรรมการ
๕. นายยุทธนา ทัพเจริญ	อนุกรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี สุรฤทธิกุล	อนุกรรมการ
๗. พลเอก วิทวัส บุญยสัมพันธ์	อนุกรรมการ
๘. นายสุชาติ สหัสโชติ	อนุกรรมการ
๙. นายดุขฎิ พรสุขสวัสดิ์	อนุกรรมการ
๑๐. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภูมมา	อนุกรรมการ
๑๑. พลเอก บุญธรรม ไอร์ส	อนุกรรมการ
๑๒. นายวิษณุ ตาปสนันท์	อนุกรรมการและเลขานุการ

ในคราวประชุมคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓๕ วันพุธที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๐ คณะอนุกรรมการด้านระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ได้เสนอให้มีการจัดเสวนาเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้ข้าราชการ นักการเมือง พรรคการเมือง ประชาชนโดยทั่วไป เด็กและเยาวชน ได้ทราบและเข้าใจหลักการประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันจะนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยคณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการจัดเสวนาหัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย” ขึ้น ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐

คณะกรรมการจึงได้จัดทำสรุปผลการเสวนาหัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย” เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

คณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ

นายก้านรงค์ จันทิก

ประธานคณะกรรมการ

นายกิตติ วะสีนนท์

รองประธานคณะกรรมการ

คนที่หนึ่ง

นายศิระชัย โชติรัตน์

รองประธานคณะกรรมการ

คนที่สอง

รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน

รองประธานคณะกรรมการ

คนที่สาม

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

เลขาธิการคณะกรรมการ

นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล

โฆษกคณะกรรมการ

พลเอก ธีรเดช มีเพียร

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายสีมา สีมานนท์

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

กรรมการ

พลเรือเอก กฤษฎา เจริญพานิช

พลเอก จีรพงศ์ วรรณรัตน์

รองศาสตราจารย์เจริญศักดิ์ ศาลากิจ

พลตำรวจโท ชาญเทพ เสสสะเวช

พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์

พลเรือเอก ธราธร ขจิตสุวรรณ

พลเอก นพดล อินทปัญญา

นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา ร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริหาร

พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง

นายยุทธนา ทัพเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิสักดิ์ ลากเจริญทรัพย์ พลตรี สันติพงศ์ ธรรมปิยะ

นายอนุวัฒน์ เมธีวิบูลวุฒิ

นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล

พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ

คณะอนุกรรมการด้านระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สูทกวาทิน
ประธานคณะอนุกรรมการ

พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง

พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง

นางนิพัทธา อมรรัตน์เมธา
อนุกรรมการ

นายยุทธนา ทัพเจริญ
อนุกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี สุรฤทธิกุล
อนุกรรมการ

นายดุชฎี พรสุขสวัสดิ์
อนุกรรมการ

พลเอก วิทวัส บุญยสัมพันธ์
อนุกรรมการ

นายสุชาติ สหัสโชติ
อนุกรรมการ

พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภูมมา
อนุกรรมการ

พลเอก บุญธรรม โอริส
อนุกรรมการ

นายวิชญะ ตาปสนันทน์
อนุกรรมการและเลขานุการ

คำนำ

คณะกรรมการธิการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระบบการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง รวมทั้งการดำเนินการบริหารจัดการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปการเมือง การจะทำให้การปฏิรูปการเมืองประสบผลสำเร็จต้องมีการพัฒนากลไกที่มีความสำคัญในการปฏิรูปให้เกิดการเรียนรู้หลักการประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและสร้างพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย

คณะกรรมการจึงจัดเสวนา หัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย” เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัล ริเวอร์ กรุงเทพฯ เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้ข้าราชการ นักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ประชาชนโดยทั่วไป เด็กและเยาวชน ได้ทราบและเข้าใจหลักการประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันจะนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและสร้างพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย

คณะกรรมการได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการเมือง และจัดทำรายงานสรุปผลการเสวนาเล่มนี้ขึ้น โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานสรุปผลการเสวนานี้ จะสนับสนุนการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

นายก้านรงค์ จันทิก

ประธานคณะกรรมการธิการการเมือง

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
สรุปผลการเสวนา	๑
- เนื้อหาที่ควรสร้างการเรียนรู้	๒
- กลยุทธ์หรือวิธีการที่จะสร้างการเรียนรู้	๔
- ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	๕
ผลการประเมินความคุ้มค่าการจัดเสวนา	๑๑
ประมวลาภาพการเสวนา	๑๓
บรรณานุกรม	๑๙
ภาคผนวก	
- โครงการเสวนา	๒๑

สรุปผลการเสวนา
หัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย”
วันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐
ของคณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ
ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัล ริเวอร์

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย การเมืองไทยประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการปกครองให้เป็นไปตามครรลองของประชาธิปไตยได้ โดยสาเหตุประการหนึ่ง คือ การที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจหลักการประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ การเข้าไม่ถึงข้อมูลและการไม่เข้าใจในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้ง กฎหมายต่าง ๆ แม้จะมีการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ แต่การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาของการปฏิรูปการเมือง การจะทำให้การปฏิรูปการเมืองประสบผลสำเร็จต้องมีการพัฒนากลไกที่มีความสำคัญในการปฏิรูปให้เกิดการเรียนรู้หลักการประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมือง โดยในช่วงเวลาจำเป็นเร่งด่วนต้องรีบดำเนินการสร้างการเรียนรู้ให้ข้าราชการในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติและเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายสร้างการเรียนรู้ให้นักการเมืองและกลุ่มการเมือง และสร้างการเรียนรู้ให้ประชาชนทั่วไปที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งในระยะยาวจำเป็นต้องสร้างการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่เด็กและเยาวชน

คณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ จึงเห็นเป็นโอกาสอันเหมาะสมที่จะจัดการเสวนาขึ้นในหัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย” เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้ข้าราชการ นักการเมือง พรรคการเมือง ประชาชนโดยทั่วไป เด็กและเยาวชน ได้ทราบและเข้าใจหลักการประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันจะนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย

หัวข้อการเสวนา “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย” มาจากศัพท์ทางวิชาการว่า Civic Education หรือ Political Education ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยกันอย่างหลากหลาย เช่น การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย และการเรียนรู้ของประชาชนให้เป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย เป็นต้น

ทิพย์พพร ตันติสุนทร^๑ อธิบายเหตุผลที่ต้องสร้างการเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตยว่า มนุษย์ไม่ได้เกิดมาพร้อมกับยีนประชาธิปไตย กล่าวคือ จิตสำนึกและพฤติกรรมความเป็นประชาธิปไตยไม่ได้มีมาแต่กำเนิด จึงเป็นเรื่องที่สังคมที่เลือกรูปแบบการเมือง การปกครองใดก็ต้องสร้างพลเมืองในสังคมนั้นให้มีลักษณะสอดคล้องกับระบอบการปกครองนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ของการเสวนาคือ ก่อนที่ประเทศจะไปสู่การเลือกตั้ง ต้องให้กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้เตรียมตัว ได้เรียนรู้เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ในหัวเวลายที่จะมีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสมซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มข้าราชการ ต้องทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเลือกตั้ง และการควบคุม การเลือกตั้ง จะต้องเรียนรู้สิ่งใดบ้างจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์

กลุ่มที่ ๒ นักการเมืองและพรรคการเมือง มีบทบาทสำคัญในการคัดสรรผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริต เทียงธรรม พรรคการเมืองควรต้องเรียนรู้อะไรบ้าง เช่น กฎกติกาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ ๓ ประชาชน เป็นกลุ่มที่จะต้องไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเลือกสมาชิกวุฒิสภาจำนวนหนึ่ง จะต้องทราบและเข้าใจหลักการของระบอบประชาธิปไตย รวมทั้ง เรียนรู้กระบวนการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กลุ่มที่ ๔ เด็กและเยาวชน เป็นเป้าหมายระยะยาวที่ต้องร่วมกันสร้างให้เป็นพลเมือง ในสังคมประชาธิปไตย

เนื้อหาที่ควรสร้างการเรียนรู้

๑. การเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงเป็นเรื่องของพลเมือง ฉะนั้นหน้าที่ลำดับแรก ของพลเมืองคือ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกรูปแบบ เป็นต้น

รัฐ ต้องทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการส่งเสริมสิทธิและ เสรีภาพของประชาชนตามมาตรา ๒๕ ถึงมาตรา ๔๙ และทำหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๗๘ อย่างจริงจังและจริงใจ

^๑ วิชัย ตันศิริ ชัยอนันต์ สมุทวณิช Canan Atilgan และทิพย์พพร ตันติสุนทร, แนวทาง การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย (Civic Education), (กรุงเทพฯ: พี.เพรส, กันยายน ๒๕๕๓), หน้า ๒.

รัฐ ต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน รัฐในที่นี้คือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนที่เกี่ยวข้อง รัฐต้องมีกลไกส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อดำเนินการใน ๒ ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง การป้องกัน กล่าวคือ การให้ความรู้และสร้างกลไกในการต่อต้านการทุจริตโดยทั่วไป

ประการที่สอง ความปลอดภัยและการปราบปราม ปราบปราม คือ ชี้อาชญา รัฐต้องสนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มต่อต้านการทุจริตโดยทั่วไปและชี้อาชญา โดยรัฐจะต้องกำหนดให้มีกฎหมายคุ้มครองประชาชน

ส่วนราชการ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล และหลักการปกครองที่ดี ดังนี้

(๑) ต้องมีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก โดยต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และจรรยาบรรณ

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและเปิดเผยได้

(๓) ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมตรวจสอบ และร่วมพัฒนางานให้ก้าวหน้า

กล่าวโดยสรุป ข้าราชการ นักการเมือง พรรคการเมือง และประชาชน ต้องทราบและเข้าใจกลไกหรือเนื้อหาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย

๒. ความหมายของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย คือ วิธีของสังคมซึ่งประชาชนยึดถือหลักการของกฎหมาย ดังนี้

(๑) ความมีเหตุผล และสันติวิธี

(๒) การปฏิบัติตามเสียงข้างมากแต่รับฟังเสียงข้างน้อย

(๓) มีความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

(๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเมือง

พลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต้องเป็นพลเมืองดีที่เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับอย่างเป็นรูปธรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เข้าไปทำหน้าที่ในสภา ได้แก่ หน้าที่ในการออกกฎหมาย หน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการของรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงหน้าที่ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๔. การสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ต้องสร้างให้พลเมืองมีจิตสำนึกไม่รับเงินไม่รับผลประโยชน์ มีจิตสาธารณะ เสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเคารพสิทธิของผู้อื่น

๕. คุณสมบัติของความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย การมีจิตสาธารณะ ตระหนักในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคม

การแก้ไขปัญหตามแนวคิดการเป็นพลเมือง คือ ต้องมีความกล้าที่จะลงมือทำ มีความกล้าที่จะร่วมคิดและออกแบบการกระทำเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง นั่นคือ พลเมืองต้องเชื่อมั่นว่าการสร้างสังคมประชาธิปไตยเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำในสังคมได้

กลยุทธ์หรือวิธีการที่จะสร้างการเรียนรู้

๑. การสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม อาทิ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้นักการเมือง การสร้างการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ เพื่อให้ทุกคนเป็นพลเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒. การบูรณาการส่วนราชการในการลงพื้นที่ชี้แจงกับประชาชน โดยข้าราชการ และประชาชนต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อมกัน และการเรียนรู้ประชาธิปไตยด้วยตนเอง

๓. พรรคการเมืองควรทำหน้าที่เชิงรุกในการหยิบยกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองเข้ามาสู่เวทีสาธารณะ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้ รัฐมีหน้าที่ให้การศึกษาเพื่อสรรค์สร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยมากขึ้น ดังนั้น พรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านจะต้องตกลงกันให้ได้ว่าต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมเรื่องการศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างไร รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่จะเอื้อต่อการจัดการศึกษา เช่น กรณีสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีซึ่งเป็นประเทศที่มี Civic Education ดีที่สุดในโลก อนุญาตให้พรรคการเมืองสามารถตั้งมูลนิธิในทางการเมืองที่มีการดำเนินงานเป็นอิสระ เพื่อสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองให้กับพลเมือง

๔. การใช้สื่อสมัยใหม่หรือเทคโนโลยีทางการสื่อสารเป็นช่องทางให้คนรุ่นใหม่มีพื้นที่ในการแสดงออก และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

๕. พรรคการเมืองและข้าราชการต้องทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมมากขึ้น เพราะความสำเร็จของการศึกษาเรียนรู้เพื่อสรรค์สร้างประชาธิปไตย และสรรค์สร้างพลเมืองที่ดีขึ้นอยู่กับองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งเชื่อมโยงให้ประชาชนอยู่ร่วมกันและทำหน้าที่เป็นสมาชิกขององค์กรภาคประชาสังคมในชุมชนของตนเอง อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองและหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ต้องผลักดันให้เกิดโครงการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยในทุกหน่วยงาน

๖. กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นกลไกที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนทุกครัวเรือนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัตรเลือกตั้ง กระบวนการเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง และการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร การคิดคะแนน โดยควรมีการทดสอบทุกครัวเรือนว่ามีความเข้าใจหรือไม่

๗. กระบวนการหล่อหลอมบุคลิกภาพความเป็นพลเมืองที่ดีในวิถีประชาธิปไตยในระบบโรงเรียน ควรให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมเสนอความเห็น ร่วมดำเนินการ รวมทั้งร่วมวิพากษ์วิจารณ์ในโรงเรียน ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาครัฐ และภาคการเมืองต้องสร้างพื้นที่ให้เยาวชนในการพูดแสดงออกอย่างเสรี

๘. การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๑) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและเยาวชนทราบถึงข้อดีของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในวิถีประชาธิปไตย การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๓๕๐ คน และแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๕๐ คน รวมทั้งการให้พรรคการเมืองเสนอรายชื่อบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี จำนวน ๓ คน

(๒) การดำเนินโครงการศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยประจำตำบล โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทำ MOU กับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เป็นศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยประจำตำบลทั่วประเทศ โดยมีบุคลากรของสำนักงาน กกต. ประจำหมู่บ้าน และสร้างวิทยากรประจำตำบล เพื่อไปหล่อหลอมกล่อมเกล่าประชาชนให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมือง

โครงการศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยประจำตำบล เป็นศูนย์การเรียนรู้ประชาธิปไตยแบบใหม่ เป็นการนำความรู้ถ่ายทอดไปสู่คนในชุมชนอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน เป็นจุดศูนย์รวมให้ชาวบ้านมาประชุมปรึกษาหารือปลูกฝังให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่เด็กและเยาวชน ปลูกฝังว่าคนที่ชื่อเสียงเป็นคนไม่ดี และนำความรู้ไปบอกกับครอบครัว และชุมชน รวมทั้งสำนักงาน กกต. ได้นำหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยไปเผยแพร่ให้กับทหารเกณฑ์ ก่อนปลดประจำการ นักศึกษาทหาร รวมทั้งเผยแพร่ในทัณฑสถาน

ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑. การจะให้ประชาชนเรียนรู้ประชาธิปไตย รัฐบาลต้องดูแลประชาชนให้มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้น ประชาธิปไตย การเป็นคนดี และความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน เป็น ๓ เรื่อง ที่จะต้องดำเนินการควบคู่กัน

๒. กระทรวงแรงงานควรจัดการอบรมหัวข้อ การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย ให้สหภาพแรงงานทุกแห่ง เพื่อจะได้นำหลักสูตรไปเผยแพร่ให้ผู้ใช้แรงงานต่อไป

๓. การแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามอย่างจริงจัง

๔. ปัจจุบันมีสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และได้มีการแก้ไขกฎหมายให้มีสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลแล้ว ในช่วงเริ่มก่อตั้งสภาเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ รับผิดชอบต่อ และรับรองงานของราชการ แต่ระยะเวลาผ่านไป ๕ ปี สภาเด็กและเยาวชนเริ่มคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานขึ้นเองเพื่อให้โครงการต่าง ๆ เกิดความสมดุลกับภาคเด็กและเยาวชน และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบันสภาเด็กและเยาวชนเริ่มมีวิธีคิดที่ไม่คล้อยตามวิธีคิดแบบราชการ มีความกล้าคิดริเริ่ม กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง จึงนำไปสู่ความคิดในอนาคตอีก ๕ ปี ให้โอนสภาเด็กและเยาวชนไปสังกัดกับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเด็กและเยาวชนมีวิธีการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น

๕. ประชาธิปไตยของแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับบริบทของประเทศนั้น ไม่สามารถลอกเลียนรูปแบบจากประเทศใดประเทศหนึ่งได้ เพราะฉะนั้นประชาชนทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศจึงต้องร่วมกันออกแบบระบอบการปกครองประเทศของตนเอง

๖. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ต้องน้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ มาแก้ไขปัญหาคือ รู้รักสามัคคี นอกจากนี้ ต้องมีความรักเพื่อนร่วมชาติ และรักประเทศชาติ

การแก้ไขปัญหาทุกเรื่องของประเทศไทย จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนต้องมีวิจารณญาณในการพิจารณาและวิเคราะห์ประเด็นเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ปัจจุบันประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ ประชาชนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ให้มากขึ้นเพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์ถูกผิดได้ด้วยตนเอง

๗. บทบาทของสภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกหนึ่งที่ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) สร้างฐานรากของประชาชนให้เข้มแข็งโดยบูรณาการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด

(๓) ส่งเสริมช่วยเหลือ และเกื้อกูลกัน

(๔) ยึดหลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย คุณธรรม หลักนิติรัฐ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ คำนึง และตรวจสอบได้

๘. หน่วยงานควรให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความยุติธรรมและมีความโปร่งใส รวมทั้งน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และความรู้คู่คุณธรรม

๙. กฎหมายต้องเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองทำกิจกรรมร่วมกับประชาชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้แก่ประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมือง

๑๐. บรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างความเป็นพลเมือง จะต้องมึระบบกฎหมายที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมกันคิดแก้ไข ร่วมกันคิด ร่วมกันสร้าง ร่วมกันนำเสนอนโยบายสาธารณะได้อย่างกว้างขวาง

๑๑. การปฏิรูปประเทศต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของข้าราชการของกระทรวงทุกกระทรวง ข้าราชการต้องทำงานในเชิงรุก ไม่ทำตามคำสั่งของนักการเมือง แต่กระทำด้วยความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่

๑๒. รัฐธรรมนูญแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ กรอบแนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย จึงควรจัดการศึกษาให้เป็นวิถีชีวิตประจำวันหรือการศึกษาไปตลอดชีวิต โดยเป็นการศึกษาตามวิถีไทย

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยกำหนดไว้ว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งระบอบการปกครองดังกล่าวมีรากฐานมาจากวิถีชีวิตของไทย คนไทยในฐานะพลเมืองจึงต้องศึกษาประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของชาติไทย เพื่อสร้างการรับรู้ และสร้างการยอมรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีเสถียรภาพและมีความยั่งยืนตลอดไป

หน้าว่าง

รายนามวิทยากรนำการเสวนา

๑. นายกล้าณรงค์ จันทิก	ประธานคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๒. นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล	โฆษกคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๓. นายสมชาย แสงวงการ	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๔. นางสาวรณิ สิริเวชชะพันธ์	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๕. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๖. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๗. นายวิชัย ศรีขวัญ	อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย
๘. รองศาสตราจารย์ปรกรณ์ ปรียากร	อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
๙. นายคำคุณ สิทธิสมาน	อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
๑๐. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
๑๑. ดร. ถวิลวดี บุรีกุล	อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
๑๒. นายวิทยา แก้วภราดัย	อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
๑๓. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา	รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รักษาการแทนเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๑๔. นายเกรียงไกร พานดอกไม้	ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ดำเนินรายการ

๑. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุททวาทีน รองประธานคณะกรรมการการเมือง
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่สาม
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี สุรฤทธิกุล อนุกรรมการด้านระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

หน้าว่าง

ผลการประเมินความคุ้มค่าการจัดเสวนา
หัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย”
ของคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
วันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐
ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัล ริเวอร์

---

๑. การเสวนามีความคุ้มค่าร้อยละ ๘๑.๙๓ มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑. รูปแบบการจัดเสวนา (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๔ คน)

- รูปแบบการเสวนาเป็นการริเริ่มให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการเสวนา บริหารจัดการเวลาได้ดี

๑.๒ เนื้อหาและความรู้ที่ได้จากการเสวนา (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๓๘ คน)

- ได้ความรู้ที่มีความทันสมัย และสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน
- ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นหลากหลาย ได้แก่ หลักประชาธิปไตย หน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ หน้าที่พลเมืองในวิถีประชาธิปไตย การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ความคืบหน้าการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กฎหมายที่กำลังจะผ่านสภาหน้าที่ของ กกต. แนวทางการปฏิรูปให้การเมืองดีขึ้น สถานการณ์และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนจากผู้แทนทุกภาคส่วน

- ได้รับความรู้ที่นำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนได้จริงและแนวทางการดำเนินงานของรัฐที่จะนำไปสื่อสารต่อให้กับประชาชนในชุมชนรับทราบ

- ข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อพลเมืองในอนาคตในการเสริมสร้าง “ความเป็นพลเมืองดี” ของสังคมไทยในวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

- เอกสารประกอบการเสวนาน่าสนใจ และเป็นประโยชน์

๑.๓ วิทยากร (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๓ คน)

- วิทยากรมีความรู้ มีประสบการณ์และมีความหลากหลาย มีความน่าเชื่อถือ วิทยากรจากสำนักงาน กกต. นำเสนอได้ดี มีคุณภาพ และตรงประเด็น

๑.๔ การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๓ คน)

- มีการแสดงความคิดเห็นทุกภาคส่วน ทั้งตัวแทนภาครัฐและภาคเอกชน ได้นำความคิดเห็นร่วมของประชาชนในชุมชนมานำเสนอในการเสวนาในครั้งนี้

๒. การเสวนาไม่มีความคุ้มค่าร้อยละ ๑๘.๐๗ มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑. รูปแบบการจัดเสวนา (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๑ คน)

- รูปแบบการจัดห้องทำให้ผู้ฟังขาดความสนใจผู้พูด

๒.๒ เนื้อหาและความรู้ที่ได้จากการเสวนา (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๔ คน)

- เนื้อหาไม่ตรงประเด็นหัวข้อเสวนา ควรมีการสรุปประเด็นให้ชัดเจน มีการวิเคราะห์กว้างเกินไป และได้รับข้อมูลน้อย

๒.๓ วิทยากร (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๖ คน)

- วิทยากรพูดไม่ตรงประเด็น เสนอความคิดเห็นตนเองมากกว่าการเสนอแนะ หัวข้อการเสวนามีขอบเขตที่กว้างมากทำให้วิทยากรไม่สามารถควบคุมประเด็นได้ การกำหนดวิทยากรไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ฟังไม่แน่ใจว่าผู้ใดเป็นผู้พูด กำหนดเวลาให้วิทยากรพูดน้อย

๒.๔ การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๔ คน)

- กำหนดเวลาให้ผู้เข้าร่วมเสวนาแสดงความคิดเห็นน้อย ควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน

๒.๕ ผู้เข้าร่วมเสวนา (แสดงความคิดเห็นจำนวน ๔ คน)

- ผู้เข้าร่วมเสวนาบริเวณด้านหลังส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจฟัง คำถามบางคำถามไม่เกี่ยวกับหัวข้อเสวนา

ประมวลภาพการเสวนา
หัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมือง ในวิถีประชาธิปไตย”
วันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐
ของคณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ
ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัล ริเวอร์

คณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ และวิทยากรนำการเสวนา

รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน
รองประธานคณะกรรมการการเมือง
คนที่สาม กล่าวรายงานการเสวนา

นายก้านรงค์ จันทิก
ประธานคณะกรรมการการเมือง
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวเปิดการเสวนา

วิทยากรนำการเสวนา

นายก้านรงค์ จันทิก ประธานคณะกรรมการ

นายวิชัย ศรีขวัญ อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย

รองศาสตราจารย์ปรกรณ์ ปรียากร
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล
โฆษกคณะกรรมการการเมือง

นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายสมชาย แสงการ
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา
อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

นายวิทยา แก้วการดัย
อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ดร. ถิรวิดิ บุรีกุล
อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

นายเกรียงไกร พานดอกไม้
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่

นายคำคุณ สิริธิตมาน
อดีตสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

นางสุวรรณีย์ สิริเวชชะพันธ์
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา
รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
รักษาการแทนเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การเสวนาและการแสดงความคิดเห็น

รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน
รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ที สุรฤทธิกุล
อนุกรรมการด้านระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง
ผู้ดำเนินรายการ

บรรยากาศการเสวนา

นายณัฐสุรัตน์ โหมวิจิตรปรีชา
ร่วมแสดงความคิดเห็น

นายยงยศ แก้วเขียว
นายกสมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย
ร่วมแสดงความคิดเห็น

นักเรียนจากโรงเรียนศึกษานารี

นายวรภัทร วีรพัฒนคุปต์
ที่ปรึกษาเครือข่ายประธานนักเรียนกรุงเทพฯ
และเขตปริมณฑล ร่วมแสดงความคิดเห็น

บรรยากาศการเสวนา

บรรยากาศการเสวนา

นายพงศกร จิตติกรกาญจน์
ประธานสภาองค์กรชุมชนเขตคั่นนาวาว
ร่วมแสดงความคิดเห็น

บรรยากาศการเสวนา

นายณฤนาท เทพรัตน์
ประธานหมู่บ้านพร้อมสุข ๑ แขวงบางชั้น เขตคลองสามวา
ร่วมแสดงความคิดเห็น

นายณัฐวุฒิ อวนทะเล
ผู้แทนจากพรรคประชาธิปัตย์ใหม่
ร่วมแสดงความคิดเห็น

บรรยากาศการเสวนา

บรรณานุกรม

วิชัย ตันศิริ ชัยอนันต์ สมุทวณิช Canan Atilgan และทิพย์พาพร ตันติสุนทร. **แนวทาง
การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย (Civic Education)**. กรุงเทพฯ:
พี.เพรส. กันยายน ๒๕๕๗

ภาคผนวก

โครงการเสวนา

หัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย”

ของคณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ

วันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัล ริเวอร์

หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย การเมืองไทยประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการปกครองให้เป็นไปตามครรลองของประชาธิปไตย โดยสาเหตุประการหนึ่ง คือ การที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจหลักการประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ การเข้าไม่ถึงข้อมูลและการไม่เข้าใจในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งกฎหมายต่าง ๆ แม้จะมีการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ แต่การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองยังไม่มีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปการเมือง การจะทำให้การปฏิรูปการเมืองประสบผลสำเร็จต้องมีการพัฒนาโลกที่มีความสำคัญในการปฏิรูปให้เกิดการเรียนรู้หลักการประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมือง โดยในช่วงเวลาจำเป็นเร่งด่วนต้องรีบดำเนินการสร้างการเรียนรู้ให้ข้าราชการในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติและเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบาย และสร้างการเรียนรู้ให้ประชาชนทั่วไปที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งในระยะยาวจำเป็นต้องสร้างการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองให้แก่เด็กและเยาวชน

สารานุกรมปรัชญาของ Stanford ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๐๐๗ และแก้ไขปรับปรุงข้อมูล เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๐๑๓ กล่าวถึง

การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education)^๑ มีความหมายโดยกว้างคือ กระบวนการที่ส่งผลต่อความเชื่อ ข้อตกลง ความสามารถ และพฤติกรรมของคนในสังคม โดยความเป็นพลเมืองไม่จำเป็นต้องเกิดจากเจตจำนงใด ๆ แต่สถาบันและสังคมจะทำหน้าที่ส่งผ่านบรรทัดฐานและค่านิยมไปสู่สังคม อีกทั้งไม่ควรจำกัดการศึกษาความเป็นพลเมืองเพียงในโรงเรียนหรือในเด็กเท่านั้น แต่ครอบคลุม รัฐบาล ศาสนา และสื่อต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันความเป็นพลเมือง

ในกรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยของกลุ่ม Thai Civic Education ได้ให้ความหมายของ Civic Education ไว้ว่า

^๑ <https://plato.stanford.edu/entries/civic-education/> สืบค้นวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education)^๒ หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ประกอบด้วย ชุดของความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง หน้าที่ของสังคม และกระบวนการทำงาน รวมถึงระบบของการปกครอง กระบวนการประชาธิปไตย การบริหารงานสาธารณะ และระบบตุลาการที่ครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

โดยสรุป การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง หรือ Civic Education หมายถึง การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการให้การศึกษาและส่งเสริมการให้ความรู้ทางด้านการเมืองและหน้าที่พลเมือง เพื่อสร้างพลเมืองที่สมบูรณ์แบบในสังคมประชาธิปไตย โดยคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย^๓ ได้แก่

๑. พลเมืองที่แข็งขัน (Active citizen) เป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม

๒. พลเมืองเป็นผู้ที่มีความรู้และมีข้อมูลเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เพียงพอ (Informed/Knowledgeable citizen) อันประกอบด้วย ระบบการเมือง ระบบกฎหมาย สิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบ

๓. พลเมืองที่มีทักษะพื้นฐานประชาธิปไตย (Skilled citizen) ประกอบด้วย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานเป็นหมู่คณะ การใช้กระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือด้วยเหตุผล (deliberation)

๔. พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic citizen) มีความเชื่อมั่นในพหุนิยม (pluralism) ความเป็นหนึ่งท่ามกลางความหลากหลาย การใช้สันติวิธีในการแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มาตรฐาน ความเสมอภาค ความยุติธรรมทางสังคม การตรวจสอบและถ่วงดุล (check and balance) การพึ่งตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างพึ่งพากัน (inter-dependence) และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (accountable citizens) มีบทบาทรับผิดชอบต่อผู้อื่น (hold others accountable) และเคารพกฎหมาย

คณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงเห็นเป็นโอกาสอันเหมาะสมที่จะจัดการเสวนาขึ้นในหัวข้อ “การเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย” เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้ข้าราชการ นักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ประชาชนโดยทั่วไป เด็กและเยาวชน ได้ทราบและเข้าใจหลักการประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันจะนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย

^๒ <http://thaiciviceducation.org/กรอบแนวคิดหลักสูตร> สืบค้นวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๓ เรื่องเดียวกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองให้ผู้เข้าร่วมเสวนา ดังนี้

๑. ข้าราชการในฐานะผู้ปฏิบัติและเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งนักการเมือง พรรคการเมือง และกลุ่มการเมืองได้ทราบและเข้าใจหลักการประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง
๒. ประชาชนโดยทั่วไปซึ่งจะเป็นผู้เลือกตั้ง ได้ทราบและเข้าใจหลักการประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๓. เด็กและเยาวชน ได้ทราบและเข้าใจหลักการประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กลุ่มเป้าหมาย

จำนวน ๒๐๐ คน ประกอบด้วย

๑. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
๒. หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน
๓. องค์กรภาคประชาสังคม
๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๕. พรรคการเมือง
๖. สื่อมวลชน
๗. นิสิตและนักศึกษา
๘. กรรมการธิการการเมือง อนุกรรมการในคณะกรรมการการเมือง ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการประจำคณะกรรมการการเมือง และที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รูปแบบการจัด

การเสวนาในลักษณะโต๊ะกลม

วัน เวลา และสถานที่

วันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัล ริเวอร์ ถนนเจริญสุขนิทวงศ์ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

งบประมาณ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ข้าราชการ นักการเมือง พรรคการเมือง และกลุ่มการเมือง ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และสามารถนำไปขยายผลดำเนินการต่อไป

๒. ประชาชนโดยทั่วไปทราบและเข้าใจแนวคิดประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

๓. เด็กและเยาวชนทราบและเข้าใจแนวคิดประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งนำไปสร้างเป็นหลักสูตรและกิจกรรมที่จะสร้างการเรียนรู้ในระยะยาว

***** คณะผู้จัดการเสวนา ขอขอบพระคุณ สถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง ในการสนับสนุนเอกสารประกอบการเสวนา *****

ออกแบบและพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๐ ๒๕๖๑, ๐ ๒๕๖๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๕๖๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๕๖๑ ๙๔๗๕

